

OXYGEN LIỆU PHÁP

TS.BS Nguyễn Thị Thanh
TĐHYK Phạm Ngọc Thạch

Nội dung

- Đại cương
- Chuyên chở Oxygen
- Chỉ định
- Các hệ thống cung cấp Oxygen
- Điều trị oxy cao áp
- Biến chứng của điều trị oxygen

ĐIỀU TRỊ OXYGEN

**Cung cấp O₂ với nồng độ cao hơn khí trời
trong môi trường**

↑ Áp lực riêng phần của O₂ trong khí hít vào (P_i O₂)

↑ Áp lực riêng phần của O₂ trong phế nang (P_A O₂)

↑ Áp lực riêng phần của O₂ trong máu động mạch (P_a O₂)

Tại sao cần O₂ để sống sót?

- Cần O₂ cho chuyển hoá hiếu khí
  - Phosphoryl oxid hoá trong ti thể
  - $\text{Glucose} + 6\text{O}_2 \rightarrow 6\text{H}_2\text{O} + 6\text{CO}_2 + 36\text{ATP}$
- Thiếu O₂ gây ra
  - Chuyển hoá kỵ khí trong tế bào chất
  - $\text{Glucose} \rightarrow \text{lactic acid} + 2\text{ATP}$
    - ↓
    - H⁺ + lactate⁻

“thiếu O₂ không chỉ làm ngừng hoạt động của bộ máy mà còn phá huỷ hoàn toàn bộ máy ấy”

J.S.Haldane

Chuỗi Oxygen ?

Là tiến trình giảm áp lực oxygen từ khí quyển đến ti thể

Khí trời trong khí quyển (khô) (**159 mm Hg**)

làm ẩm khí

Đường hô hấp dưới (ẩm) (**150 mm Hg**)

Tiêu thụ O₂ và thông khí phế nang

Phế nang PAO₂ (**104 mm Hg**)

trộn máu tĩnh mạch

Máu động mạch PaO₂ (**100 mm Hg**)

lấy oxygen của mô

Máu tĩnh mạch P_v O₂ (**40 mm Hg**)

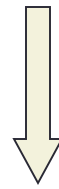
Ti thể PO₂ (**7 – 37 mmHg**)

Chuỗi O₂

$$P_A O_2 = 104 \text{ mm Hg}$$

Trộn máu tĩnh mạch

$$P_I O_2$$

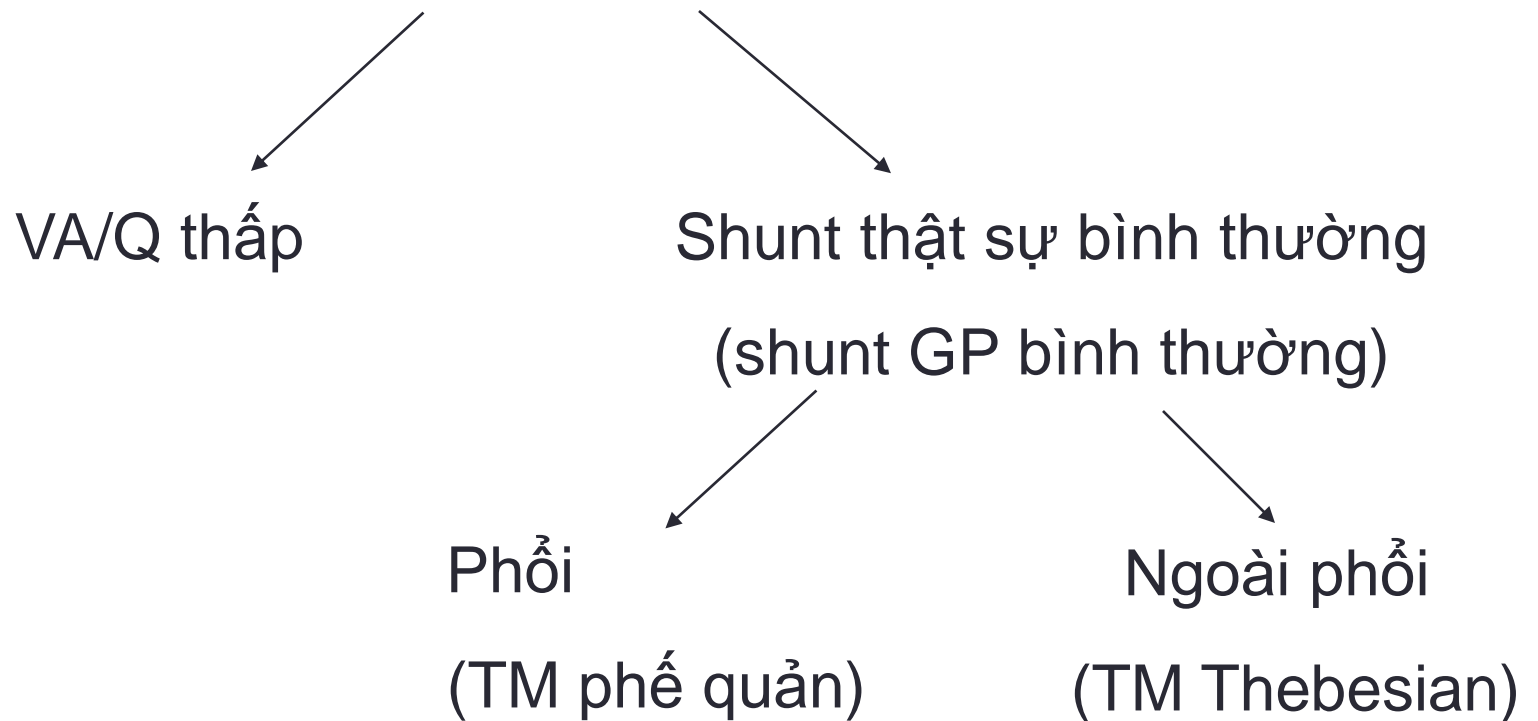
$$P_V O_2$$

$$P_a O_2 = 100 \text{ mm Hg}$$

$$A - a = 4 - 25 \text{ mmHg}$$

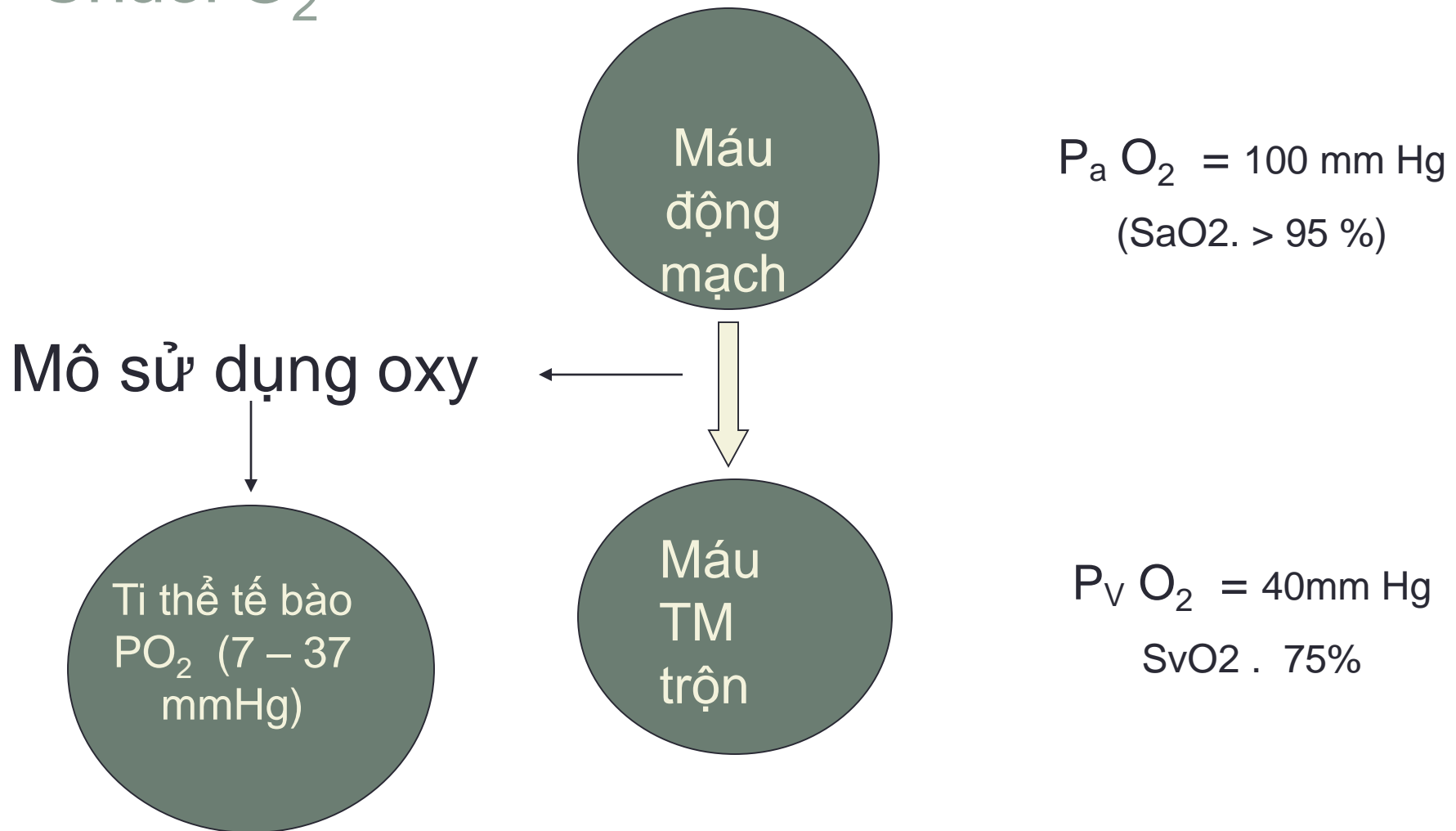
Chuỗi O_2 Trộn máu tĩnh mạch
(shunt sinh lý)

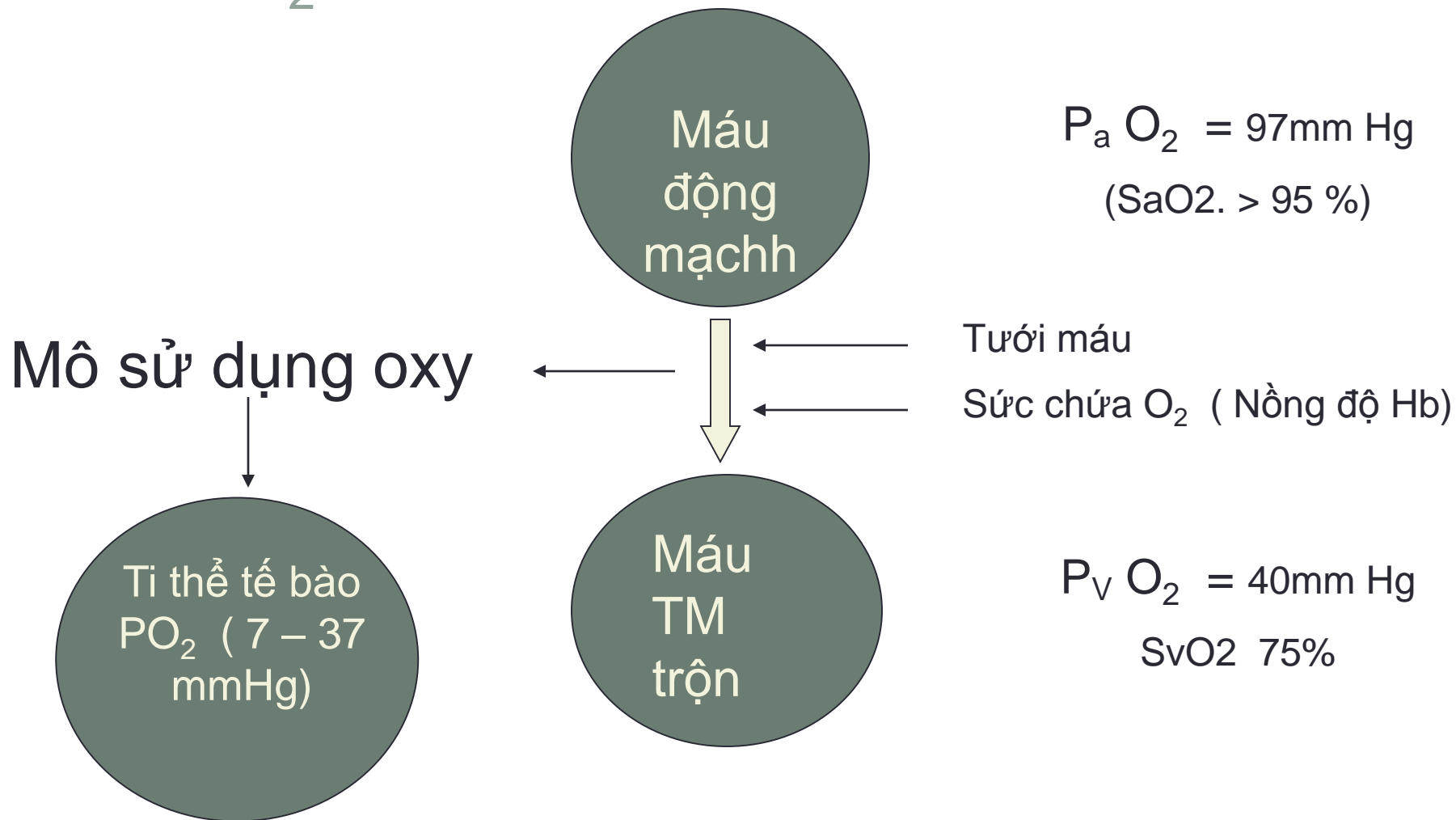
Bình thường = 5 % cung lượng tim

Chuỗi O₂

Chuỗi O₂

Điểm Pasteur ?

Mức ngưỡng của PO_2 mà dưới mức này chuyển hoá hiếu khí chấm dứt.

(1 – 2 mmHg PO_2 trong ti thể)

CHUYÊN CHỜ O₂

Sự chuyên chở O₂ từ phổi đến mô sử dụng được mô tả qua 4 thông số lâm sàng

- Sức chứa Oxygen trong máu
- Lưu lượng Oxygen
- Sự lấy Oxygen của mô từ máu động mạch
- Tỷ lệ lấy O₂

Sức chứa Oxygen (Co_2)

Lượng O_2 chuyên chở trong 100 ml máu

$CO_2 = O_2$ hoà tan + O_2 gắn với hemoglobin

$$Co_2 = Po_2 \times 0.0031 + Sat o_2 \times Hb \times 1.34$$

(Sức chứa O_2 trong máu ĐM: $Cao_2 = 20$ ml/100ml máu

Sức chứa O_2 trong máu TM: $Cvo_2 = 15$ ml/100ml)

$$C(a-v)o_2 = 5 \text{ ml/100ml máu}$$

Co_2 = sức chứa oxygen trong máu (vol%)

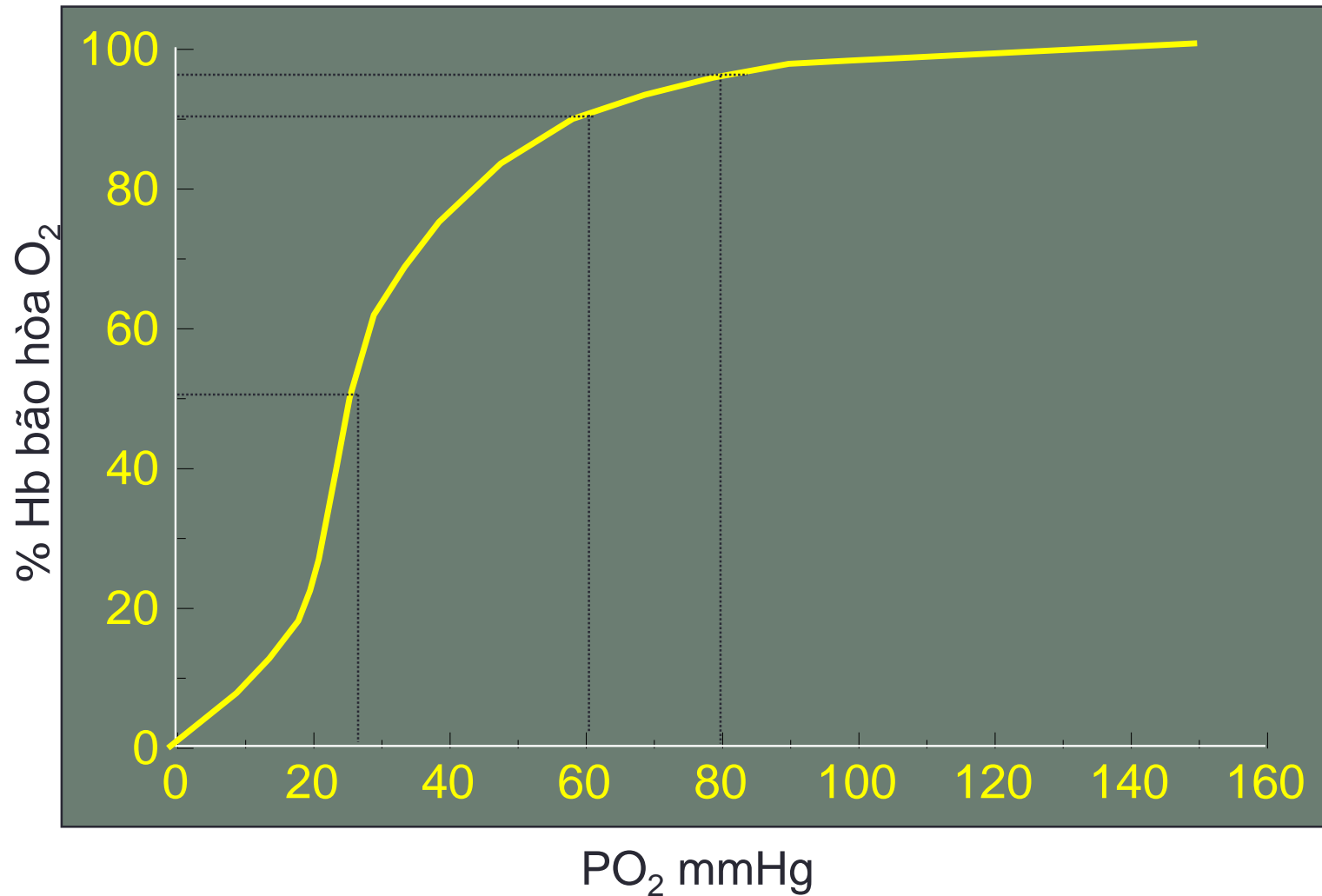
Hb = hemoglobin (g%)

1.34 = khả năng chuyên chở oxygen của hemoglobin

Po_2 = Áp lực riêng phần oxygen trong máu (mmHg)

0.0031 = hệ số hoà tan oxygen trong huyết tương

Đường biểu diễn phân ly O_2Hb

Lưu lượng Oxygen cung cấp cho mô

Lượng O₂ thất trái bơm ra mỗi phút. DO₂

$$\begin{aligned} &= \text{Cung lượng tim} \times \frac{\text{Hb bão hòa O}_2}{100} \times \frac{\text{nồng độ Hb}}{100} \times 1.34 \\ &= 5000 \times \frac{97}{100} \times \frac{15.4}{100} \times 1.34 \\ &= 1000 \text{ ml/phút} \end{aligned}$$

CO = cung lượng tim mỗi phút tính bằng ml.

Do₂ = lưu lượng oxygen

Sự lấy Oxygen (VO₂)

- VO₂ là thể tích oxygen (tính bằng ml) ra khỏi mao mạch và đi vào mô mỗi phút.
- $VO_2 = CO \times C(a-v)o_2 \times 10$
- Bình thường VO₂ = 200–300 mL/phút hoặc 110–160 mL/min/m²

Tỉ lệ lấy Oxygen (O2ER)

- Là tỉ lệ oxygen cung cấp cho mao mạch và sau đó cho mô.
- Là chỉ số của hiệu quả của chuyên chở oxygen.
- $O2ER = VO2 / DO2$
$$= \frac{CO \times C(a-v)O_2 \times 10}{CO \times CaO_2 \times 10}$$

$$= SaO2 - SvO2 / SaO2$$
- Bình thường : 0.25 (khoảng dao động = 0.2–0.3)

Bn nào tốt hơn ?

	<u>A</u>	<u>B</u>
Hb	14gm (bình thường)	7gm (thiếu máu)
Cung lượng tim	5 L (bình thường)	4 L (Thấp)
SPO ₂	40 %	90 %
P _a O ₂	23 mm Hg	60 mmHg
Lưu lượng O ₂	375ml	350ml

PO₂

Sức chứa O₂ trong 100 ml

97mm

Máu ĐM 14g x 1.39 x 100% = 20ml

40mm

Máu TM 14g x 1.39 x 75% = 15ml

Mô lấy oxygen 25% = 5ml

97mm

Máu ĐM 7g x 1.39 x 100% = 10 ml

27 mm

Máu TM 7g x 1.39 x 50% = 5ml

Mô lấy oxygen 50% = 5ml

Mục tiêu của điều trị oxygen

Để duy trì sự cung cấp oxygen đầy đủ cho mô trong lúc giảm thiểu công của tim –phổi

O₂ liệu pháp : MỤC TIÊU LÂM SÀNG

1. Điều chỉnh thiếu oxy máu động mạch
2. Giảm triệu chứng của thiếu oxy máu động mạch mạn tính
3. Giảm công mà thiếu oxy máu ĐM đòi hỏi trên hệ thống tim mạch

O₂ liệu pháp : Chỉ định

- Thiếu oxy máu động mạch, dựa trên
  - PaO₂ < 60 mmHg hay SaO₂ < 90% khi thở khí trời
  - PaO₂ hay SaO₂ bở dưới mức yêu cầu trong tình huống đặc hiệu
- Tình huống cấp có nghi ngờ thiếu oxy máu động mạch
- Chấn thương nặng
- Nhồi máu cơ tim cấp
- Điều trị ngắn hạn (trong giai đoạn sau gây mê)

ĐÁNH GIÁ

- Đánh giá chỉ định oxy liệu pháp bằng cách
  1. Theo dõi khí máu ĐM - PaO₂, SpO₂
  2. Đánh giá lâm sàng.

PaO₂ : dấu chỉ điểm của oxy liệu pháp

- PaO₂ : 80 – 100 mm Hg : Bình thường
- 60 – 80 mm Hg : đầu chi lạnh, ẩm
- < 60 mm Hg : tím
- < 40 mm Hg : rối loạn tri giác
mất ý thức
- < 30 mm Hg : nhịp tim chậm
ngưng tim

PaO₂ < 60 mm Hg là dấu chỉ điểm mạnh của oxy liệu pháp

Biểu hiện lâm sàng của thiếu oxy mô

	nhẹ và trung bình	nặng
Hệ TKTW :	bút rứt mất định hướng đờ đẫn nhức đầu	buồn ngủ, lẫn lộn, mất khả năng đánh giá mất hợp tác tri giác lú lẫn
Tim :	nhịp tim nhanh Tăng huyết áp nhẹ Co mạch ngoại vi	nhịp tim chậm, loạn nhịp tim hạ huyết áp
Hô hấp :	khó thở khó thở nhanh nông & thở gắng sức	khó thở nhiều, khó thở nhanh, có thể khó thở chậm
Da :	xanh, lạnh, ẩm	tím

Biểu hiện lâm sàng của thiếu oxy mô

	Nhẹ và trung bình	Nặng
Hệ thần kinh TU	Bứt rứt Mất định hướng Đờ đẫn Nhức đầu	Buồngngủ, lẫn lộn Mất khả năng đánh giá Mất hợp tác Lú lẫn
Tim	Nhịp tim nhanh Tăng HA nhẹ Co mạch ngoại vi	Nhịp tim chậm, loạn nhịp tim Tụt HA
Hô hấp	Khó thở Khó thở nhanh, nông, thở gắng sức	Khó thở nhiều Khó thở nhanh, có thể khó thở chậm
Da	Xanh, lạnh, ẩm	Tím

THEO DÕI

- Khám lâm sàng (thiếu oxy máu ĐM)
- Độ bão hoà oxy qua mạch nẫy
- Phân tích khí máu
  - pH
  - pO₂
  - pCO₂
- Độ bão hoà oxy máu tĩnh mạch trộn

CÁC HỆ THỐNG CUNG CẤP OXYGEN

PHÂN LOẠI

LOẠI

- Hệ thống lưu lượng thấp
- Hệ thống có túi dự trữ
- Hệ thống lưu lượng cao
- Hệ thống kín

ĐỘ CHÍNH XÁC (Dựa vào khả năng dự báo và hằng định của FiO_2)

- FiO_2 cố định
- FiO_2 thay đổi

Hệ thống lưu lượng thấp

- Lưu lượng khí **không đủ** để **đạt đỉnh hít vào của BN** và **nhu cầu thông khí phút**
- O₂ cung cấp bị pha loãng bởi khí trời
- **FiO₂ thay đổi theo kiểu thở của BN**
- Cung cấp FiO₂ thấp và thay đổi → **dụng cụ có độ chính xác thay đổi**

Hệ thống lưu lượng cao

- Lưu lượng khí **đủ để đạt đỉnh hít vào của BN và nhu cầu thông khí phút.**
- **FiO₂ độc lập với kiểu thở của BN**
- Cung cấp FiO₂ thấp-trung bình cố định → **Dụng cụ có độ chính xác cố định**
- *Thí dụ : lưu lượng 30-40 lít/phút (hay gấp 3 lần thông khí phút của BN) cung cấp FiO₂ cố định*

Hệ thống có túi dự trữ

- Hệ thống có túi dự trữ sẽ dự trữ một thể tích O₂ ở mức bằng hay hơn thể tích thường lưu của BN
- Cung cấp FiO₂ trung bình -cao
- **Dụng cụ có độ chính xác cao**
- *Để cung cấp FiO₂ cố định, thể tích túi dự trữ phải lớn hơn thể tích thường lưu của BN*

Dụng cụ cung cấp O₂

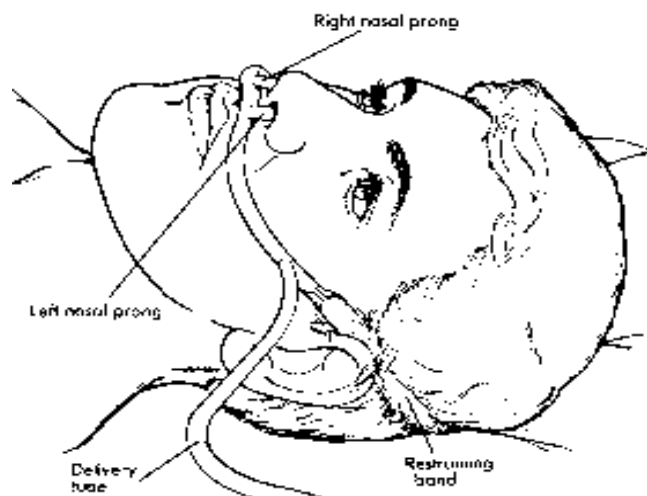
- Lưu lượng thấp (Dụng cụ có FiO₂ thay đổi)
  - Ống thông mũi
  - Ống Nasal catheter
  - Transtracheal catheter
- Hệ thống có túi dự trữ (Dụng cụ có FiO₂ thay đổi)
  - Ống thông oxy có túi dự trữ
  - Mặt nạ mặt đơn giản
  - Mặt nạ hít lại 1 phần
  - Mặt nạ không hít lại
  - Mặt nạ mở khí quản
- Lưu lượng cao (Dụng cụ có FiO₂ cố định)
  - Mặt nạ Venturi
  - Mặt nạ khí dung và ống T với bộ phun khí dung

DỤNG CỤ LƯU LƯỢNG THẤP

Ống thông mũi 2 nhánh

- FiO_2 – 24-40%
- Lưu lượng O_2 :
1- 8L/phút (người lớn)
 ≤ 2 L/phút (trẻ em)
- Cần bình làm ẩm khi lưu lượng > 4 L/phút

Ước lượng FiO_2 do ống thông mũi 2 nhánh

<u>Lưu lượng O_2 (L/min)</u>	<u>$Fi O_2$</u>
1	0.24
2	0.28
3	0.32
4	0.36
5	0.40
6	0.44

Bn thở bình thường thì mỗi lít O_2 qua mũi làm tăng FiO_2 4%.

Thí dụ: BN dùng ống thông mũi 2 nhánh 4 L/phút, có FiO_2 ước tính là 37% (21 + 16)

Ống thông mũi 1 nhánh

Ống nhựa mềm, có nhiều lỗ ở đầu
Đặt vào qua mũi đến sau lưỡi gà ở hầu
Không dùng cho Bn chấn thương hàm mặt, sàn sọ, tắc mũi và rối loạn đông máu, có thể gây chướng hơi dạ dày ở trẻ nhỏ
Phải thay ống mỗi 8 giờ

Catheter xuyên khí quản

- Một catheter (Teflon)
- Đặt vào KQ qua dây dẫn ở vòng sụn 2-3 của KQ
- FiO_2 – 22-35%
- Lưu lượng O₂: 1- 4L/phút
- **Tăng dự trữ O₂ giải phẫu**

Ước tính F_{iO_2} từ dụng cụ lưu lượng thấp ở Bn thở bình thường

Ống thông mũi	6 L/phút	Thể tích thường lưu VT, 500 mL
Dự trữ cơ học	Không	Thở 20 lần/phút
Dự trữ giải phẫu học	50 mL	I/E = 1:2
100% O_2 cung cấp/giây	100 mL	Thời gian hít vào, 1 giây
Thể tích O_2 hít vào		Thời gian thở ra 2 giây
Dự trữ giải phẫu học	50 mL	
Lưu lượng /giây	100 mL	
Khí trời hít vào	$0.2 \times 350 \text{ mL} = 70 \text{ mL}$	
O_2 hít vào	220 mL	
F_{iO_2}	$\frac{220 \text{ } O_2}{500} = 0.44$	

BN thở bình thường nhận 6L/phút O_2 qua ống thông mũi nhận F_{iO_2} là 0.44.

Ước tính F_{iO_2} của dụng cụ lưu lượng thấp

Nếu thể tích thường lưu V_T giảm 250 ml :	
Thể tích O_2 hít vào	
Dự trữ giải phẫu học	50 mL
Lưu lượng/giây	100 mL
Khí trời hít vào ($0.20 \times 100 \text{ cm}^3$)	$0.2 \times 100 \text{ mL} = 20 \text{ mL}$
O_2 hít vào	170 mL
F_{iO_2}	$\frac{170}{250} = 0.68$

*Thể tích thường lưu cao hay thở nhanh, giảm F_{iO_2} .
Thể tích thường lưu nhỏ hay thở chậm, tăng F_{iO_2}*

↑ thông khí phút → ↓ F_{iO_2}

↓ thông khí phút → ↑ F_{iO_2}

DỤNG CỤ CÓ TÍNH DỰ TRỮ

Ống thông mũi có túi dự trữ

NASAL RESERVOIR

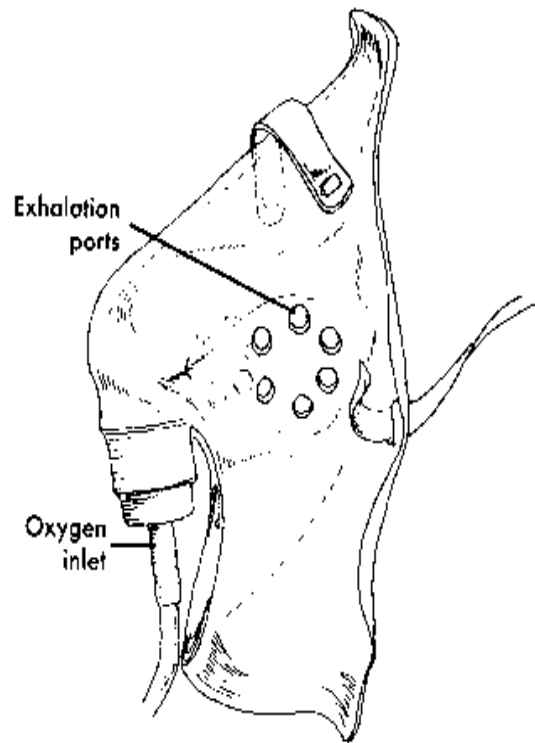
PENDANT RESERVOIR

Mặt nạ có túi dự trữ

□ 3 loại

1. Mặt nạ mặt đơn giản
2. Mặt nạ hít lại 1 phần
3. Mặt nạ không hít lại

Mặt nạ đơn giản

- Túi dự trữ - 100-200 ml
- Dụng cụ có FiO_2 thay đổi
- FiO_2 thay đổi theo
  - ▣ Lưu lượng O_2 ,
  - ▣ Thẻ tích mặt nạ,
  - ▣ Mức độ xì khí
  - ▣ Kiểu thở của BN
- FiO_2 : 40 – 60%
- Lưu lượng O_2 : 5-8 L/phút
- Lưu lượng tối thiểu – 5L/phút để ngừa hít lại CO_2

Mặt nạ mặt

Ưu điểm

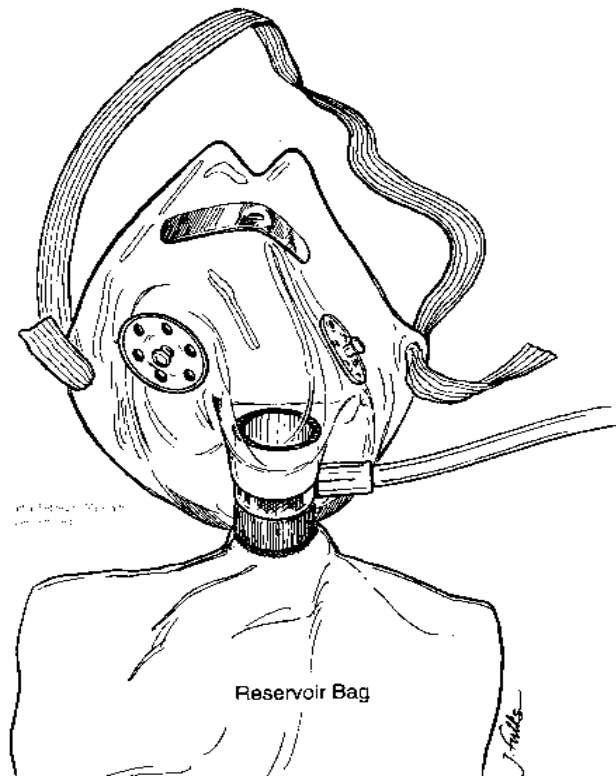
- FiO_2 trung bình, thay đổi.
- Tốt cho Bn nghẹt mũi và thở qua miệng
- Dễ dùng

Khuyết điểm

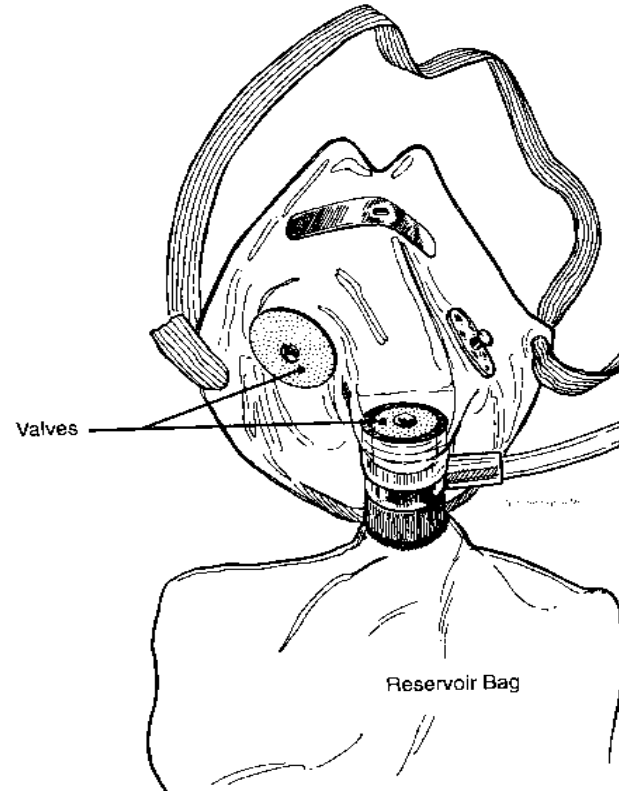
- Khó chịu
- Ảnh hưởng đến các chăm sóc đường thở khác
- Phải vừa khít
- Nguy cơ hít chất ói ở Bn mê
- Hít lại CO_2 (nếu lưu lượng khí < 5 L/phút)

<u>Lưu lượng O_2</u> (L/min)	<u>$Fi O_2$</u>
5-6	0.4
6-7	0.5
7-8	0.6

Mặt nạ có túi dự trữ

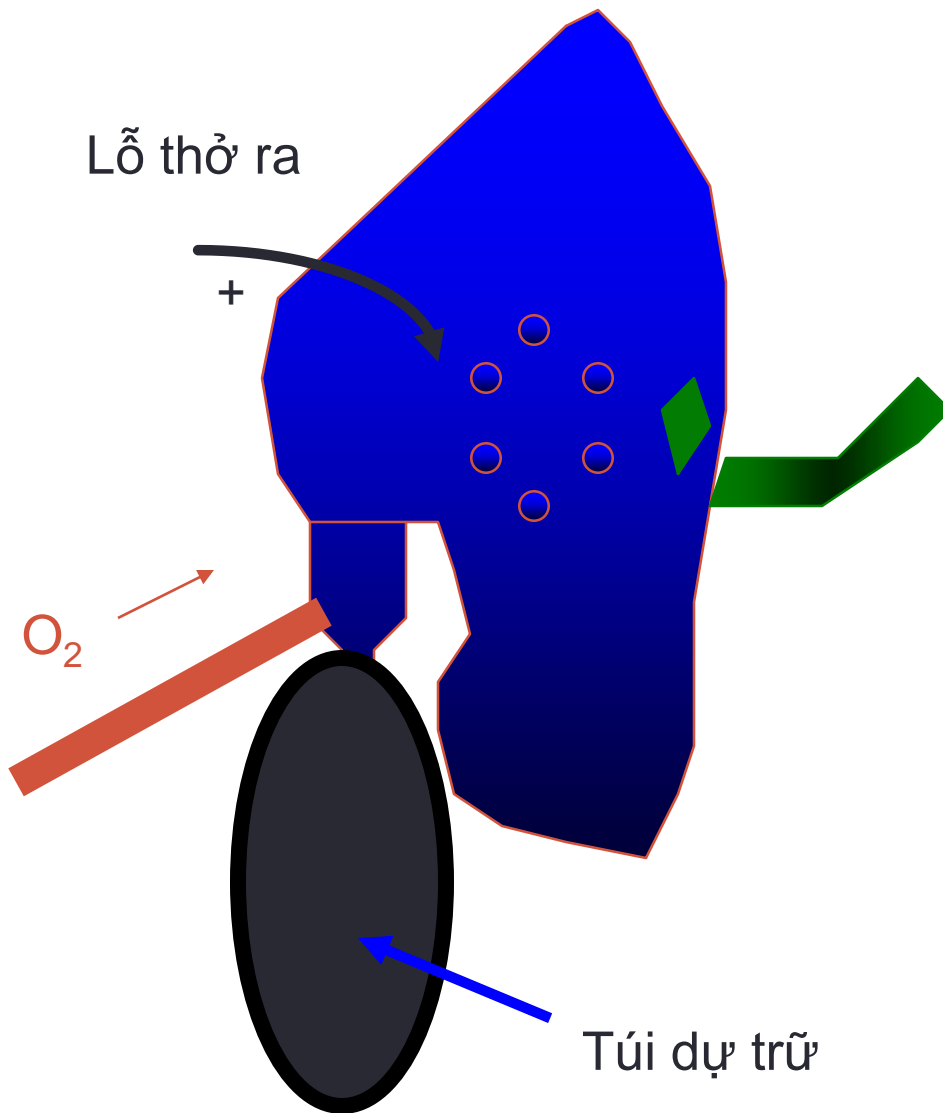

Mặt nạ hít lại 1 phần

Mặt nạ không hít lại

Mặt nạ hít lại 1 phần

- Không van

- Cơ chế

Thở ra: O_2 + và 1/3 đầu của khí thở ra (khoảng chết giải phẫu) vào túi và 2/3 sau của khí thở ra thoát ra qua các lỗ thoát khí

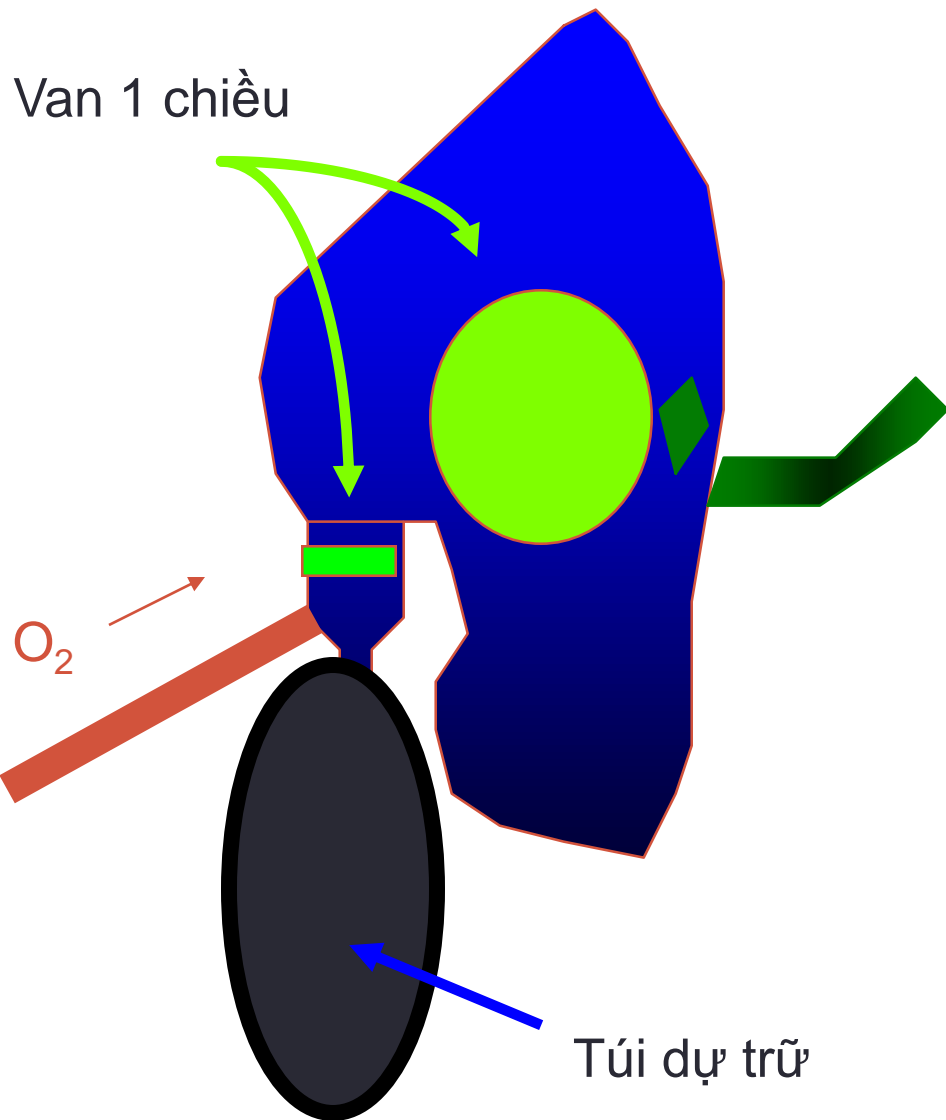
Hít vào: khí thở ra đầu và O_2 được hít vào

- FiO_2 - 60-80%

- Lưu lượng khí mới $\geq$ 8L/phút

- Túi hơi giữ đầy để bảo đảm FiO_2 cao nhất và ngừa hít lại CO_2

Mặt nạ không hít lại

- Có 3 van 1 chiều
- Van thở ra ngửa khí trời vào mặt nạ
- Van hít vào ngửa khí thở ra đi vào túi dự trữ
- FiO₂ - 0.80 – 0.90
- Lưu lượng khí mới – 10 – 15L/phút
- Để cung cấp ~100% O₂, túi phải đầy
- Yếu tố ảnh hưởng FiO₂
  - ✓ Xì khí và
  - ✓ kiểu thở của BN

Mặt nạ mở khí quản

- Chủ yếu dùng để cung cấp độ ẩm cho Bn có mở khí quản.
- Dụng cụ độ chính xác thay đổi

HỆ THỐNG LƯU LƯỢNG CAO

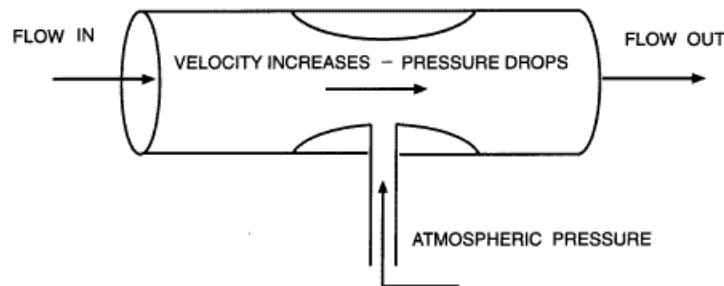

Dụng cụ kéo khí trời vào thêm
Bộ trộn khí

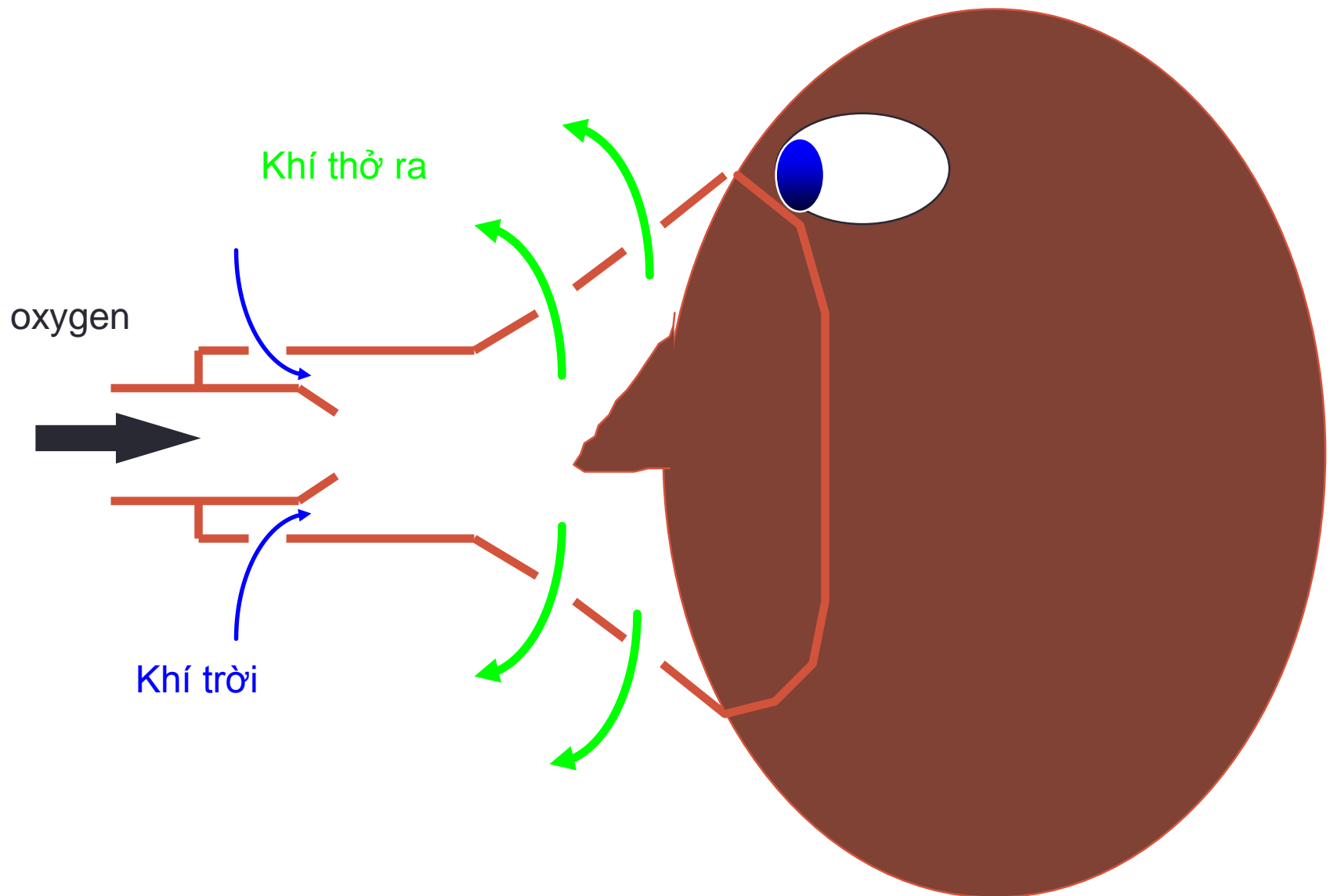
Dụng cụ hút khí trời vào thêm

Dựa trên nguyên tắc **Bernoulli** –

*Khi một luồng khí đi qua chỗ hẹp với tốc độ cao sẽ tạo ra một **áp lực âm ở bên**, gây ra khí ở môi trường chung quanh đi vào qua dòng khí chính.*

Cơ chế dụng cụ hút khí trời vào thêm

Đặc tính dụng cụ hút khí trời vào thêm

- Lượng khí trời vào thêm thay đổi trực tiếp với
  - Kích thước cửa và tốc độ dòng khí O₂
- Khí trời pha loãng O₂ -> FiO₂ < 100%
- Khí trời vào càng nhiều thì lượng khí toàn bộ ở đầu ra càng lớn và FiO₂ càng thấp

Nguyên tắc trộn khí

- Tất cả hệ thống lưu lượng cao trộn khí trời và O₂ để đạt mức FiO₂ mong muốn
- Dùng dụng cụ hút khí vào hay bộ trộn khí

$$V_F C_F = V_1 C_1 + V_2 C_2$$

V₁ và V₂- thể tích của 2 khí trộn

C₁ và C₂- nồng độ oxygen trong 2 thể tích khí trộn

V_F – Tổng thể tích khí trộn

C_F – nồng độ của khí trộn

$$\% O_2 = \frac{(\text{lưu lượng khí trời} \times 21) + (\text{lưu lượng } O_2 \times 100)}{\text{Tổng lưu lượng}}$$

Tỉ lệ khí trời-O₂ :

$$\frac{\text{Khí trời}}{O_2} = \frac{100 - \%O_2}{\% O_2 - 21}$$

Tỉ lệ khí trời hút vào và lưu lượng khí với FiO₂ khác nhau

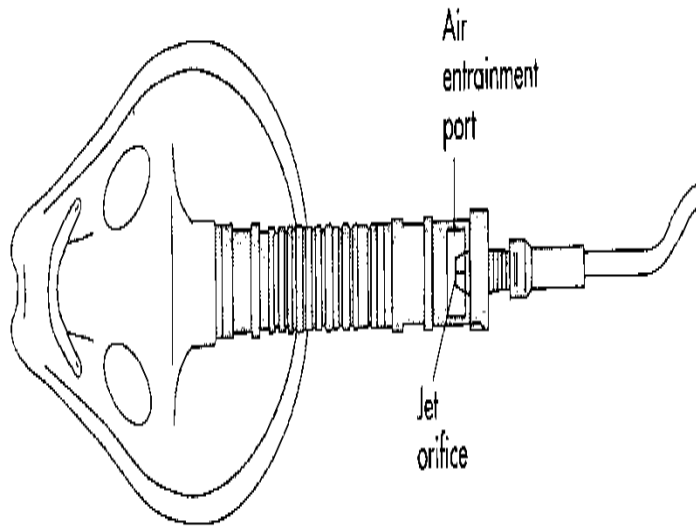
FiO ₂ (%)	Tỉ lệ	Lưu lượng O ₂ (L/phút)	Tổng lưu lượng khí (ở cửa ra) (L/phút)
24	25.3:1	3	79
26	14.8:1	3	47
28	10.3:1	6	68
30	7.8:1	6	53
35	4.6:1	9	50
40	3.2:1	12	50
50	1.7:1	15	41

2 hệ thống hút khí trời vào thường dùng :

1. Mặt nạ Venturi
2. Mặt nạ phun khí dung

Mặt nạ Venturi / Venti / HAFOE

- Mặt nạ có lỗ hút khí chung quanh cửa khí vào.
- FiO_2 được điều hoà bởi kích thước của lỗ hút khí và cửa khí vào.
- FiO_2 – thấp – trung bình (0.24 – 0.60)
- ***Dụng cụ lưu lượng cao FiO_2 cố định***

Các loại mặt nạ Venturi

Kiểu F_{iO_2} cố định

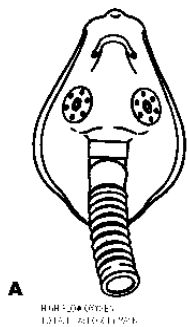

Kiểu F_{iO_2} thay đổi

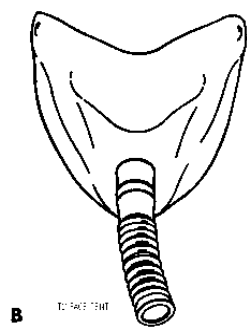
Bộ phun khí dung

- Có 1 lỗ cố định, qua đó tỉ lệ khí trời và oxy thay đổi qua kích thước lỗ khí vào.
- **Dụng cụ có FiO₂ cố định**
- Cung cấp FiO₂ từ 28-100%
- Lưu lượng khí tối đa – 14-16L/phút
- Dụng cụ để cho O₂ cho BN có mở khí quản.
- Để kiểm soát độ ẩm và nhiệt độ

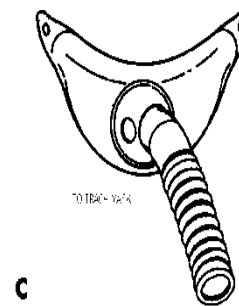
Bộ phun khí dung

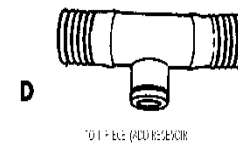
Mặt nạ khí
dung

Lều mặt nạ

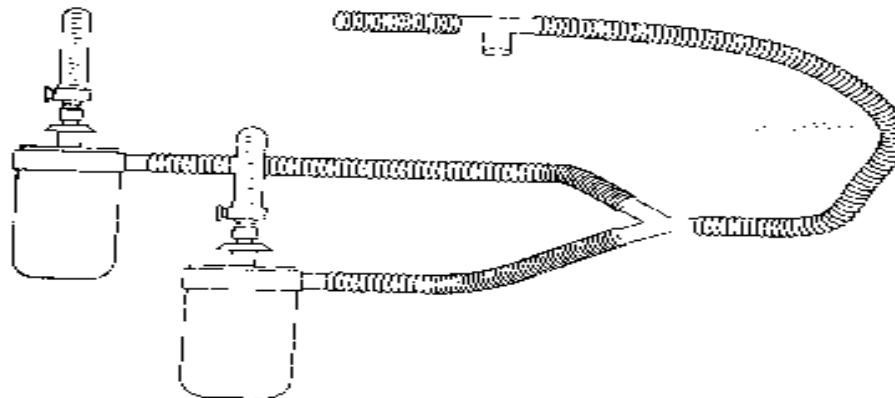
Vòng khai
khí quản

Ống T

Cách làm tăng FiO₂ của dụng cụ phun khí dung?

1. Gắn thêm túi dự trữ mủ (50-150ml ống phun khí dung)
2. Cung cấp túi dự trữ hít vào (bóng gâymê 3-5 L) với van thở ra 1 chiều
3. Nối 1-2 bộ phun khí dung song song
4. Cài đặt bộ phun khí dung ở nồng độ thấp (để tạo lưu lượng lớn) và cung cấp thêm oxygen ở ống cấp khí

Hệ thống trộn khí

OXYGEN BLENDER

- Với nguồn khí trời nén và oxy nén .
- Khí được trộn thủ công hay với bộ trộn khí
- FiO_2 – 24 – 100%
- Cấp lưu lượng > 60L/min
- Cho phép kiểm soát chính xác cả FiO_2 và lưu lượng khí ra - **Dụng cụ có FiO_2 cố định**

BUỒNG KÍN

- Lều Oxygen
- Hood
- Lòng áp

LỀU OXYGEN

- Màn che phủ đầu và vai hay toàn thân trẻ
- FiO_2 – 40-50% với 12-15L/phút O_2
- **Dụng cụ có FiO_2 thay đổi**
- cho khí dung cùng lúc
- Bất lợi
  - Đắt tiền
  - Cồng kềnh
  - Khó làm vệ sinh
  - Xì khí thường xuyên
  - Giới hạn cử động của BN

OXYGEN HOOD

- Lồng chụp oxygen che phủ đầu của trẻ
- O₂ được cung cấp vào lồng chụp qua khí dung ấm hay bộ trộn khí
- ***Dụng cụ có FiO₂ cố định***
- FiO₂ – 21-100%
- Lưu lượng tối thiểu ≥ 7 L/phút để ngừa ứ đọng CO₂

LỒNG ÁP

- Lồng áp là buồng bằng polymethyl methacrylate trong đó có bộ phận điều hoà đối lưu nhiệt và bổ sung oxygen
- Kiểm soát nhiệt độ
- FiO₂ – 40-50% với lưu lượng 8-15 L/phút
- **Dụng cụ độ chính xác thay đổi**

Điều trị oxy cao áp

ĐỊNH NGHĨA

- Là phương pháp điều trị bằng cách cho BN thở 100% oxygen ở áp lực cao hơn 1 Atmosphere tuyệt đối (1 ATA)
- 1 ATA tương đương 760 mm Hg ở mực nước biển

Nguyên tắc của điều trị oxy cao áp

O₂ hoà tan trong huyết áp :

0.003ml / 100ml máu/ mm PO₂

(Luật Henry –Nồng độ của 1 khí trong hỗn hợp thì tỉ lệ với áp lực riêng phần của nó.)

Thở khí trời (P_aO₂ 100mm Hg)

0.3ml / 100ml máu

Thở 100% O₂ (P_aO₂ 600mm Hg)

1.8 ml / 100ml máu

Thở 100% O₂ ở 3 AT.A (P_aO₂ 2000 mm Hg)

6.0ml / 100ml máu

Căn bản là tăng oxy hoà tan

Tác dụng sinh lý của oxy cao áp

- Giảm bọt khí (Định luật Boyle)
- Tăng oxy trong máu (Hyperoxia)
- Cải thiện chức năng miễn dịch
- Tạo mạch máu mới
- Co mạch

CHỈ ĐỊNH OXY CAO ÁP

BỆNH LÝ CẤP

- Bệnh do giải nén
- Thuyên tắc khí
- Ngộ độc Carbon monoxide
- Tổn thương dập nát nặng
- Phỏng nhiệt
- Suy động mạch cấp
- Hoại thư sinh hơi
- Nhiễm trùng phần mềm hoại tử
- Ghép da thiếu máu nuôi hay vạt chuyển da

BỆNH LÝ MẠN

- Hoại tử do chiếu xạ
- Vết thương do tiểu đường ở chi dưới
- Viêm xương kháng trị
- Actinomycosis (áp xe hệ thống mạn tính)

PHƯƠNG PHÁP ĐIỀU TRỊ OXY CAO ÁP

Multiplace Chamber

Monoplace chamber

Các vấn đề của oxy cao áp

- Chấn thương áp lực
  - Tổn thương Tai/ xoang
  - Thủng màng nhĩ
  - Tràn khí màng phổi
- Độc tính của Oxygen
- Cháy
- Sợ buồng kín
- Giải nén đột ngột

Biến chứng của oxy liệu pháp

Biến chứng của oxy liệu pháp

1. Độc tính của Oxygen
2. Úc chế hô hấp
3. Bệnh lý võng mạc ở trẻ thiếu tháng
4. Xẹp phổi do hấp thu
5. Cháy

1. Độc tính của O₂

- Gây tổn thương phổi và hệ TKTW.
- 2 yếu tố : PaO₂ & thời gian tiếp xúc
- Độc tính TKTW của O₂ (tác dụng Paul Bert)
  - Xảy ra khi thở O₂ ở áp lực > 1 atm
  - run rẩy, vện vẹo, co giật

Độc tính của Oxygen trên phổi

- viêm khí phế quản cấp
- Ho và đau dưới xương ức
- Tình trạng giống ARDS

Độc tính phổi của O₂ (Tác dụng Lorrain-Smith)

Cơ chế: PO₂ cao trong thời gian dài

↓
Tạo ra gốc tự do trong tế bào td.: superoxide, H₂O₂,
nguyên tử oxygen

↓
phản ứng với DNA tế bào, sulphhydryl proteins & lipids

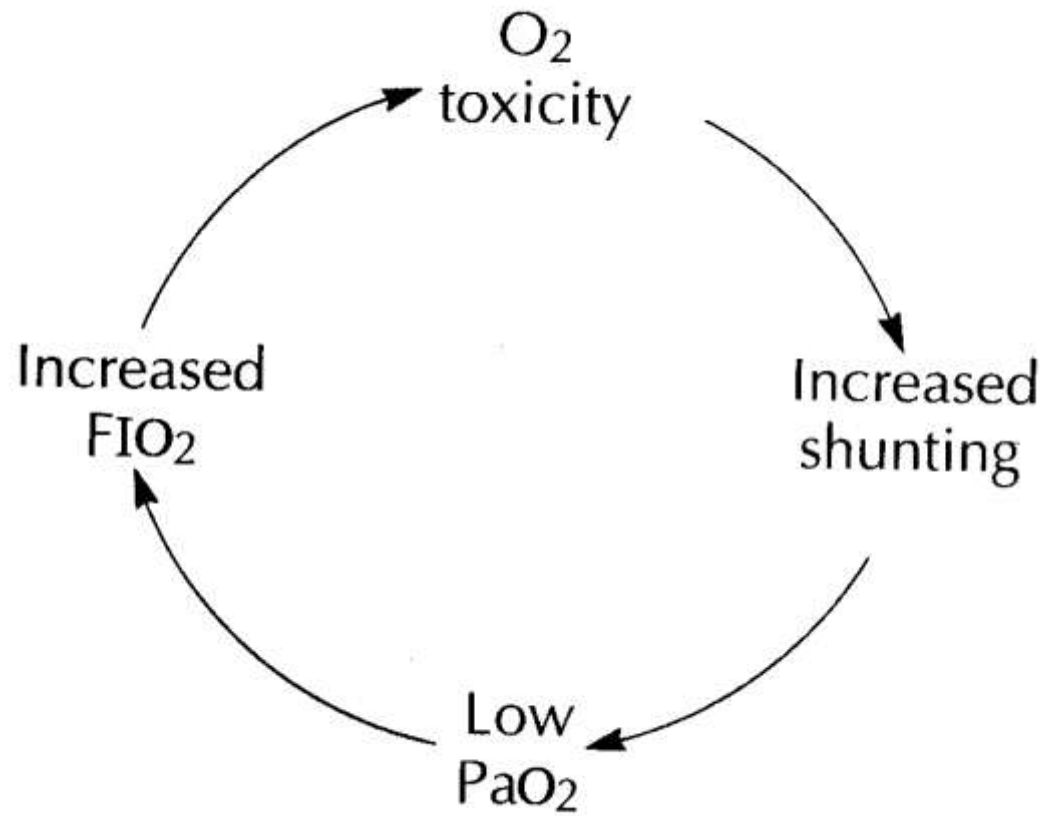
↓
Độc tính tế bào

↓
tổn thương nội mạc mao mạch,

Phù mô kẽ
Dày màng phế nang-mao mạch.
↓
Xơ hoá phổi và tăng áp lực đm phổi

Vòng lẩn quẩn

Mức an toàn của O₂?

100% - không quá 12 giờ

80% - không quá 24 giờ

60% - không quá 36 giờ

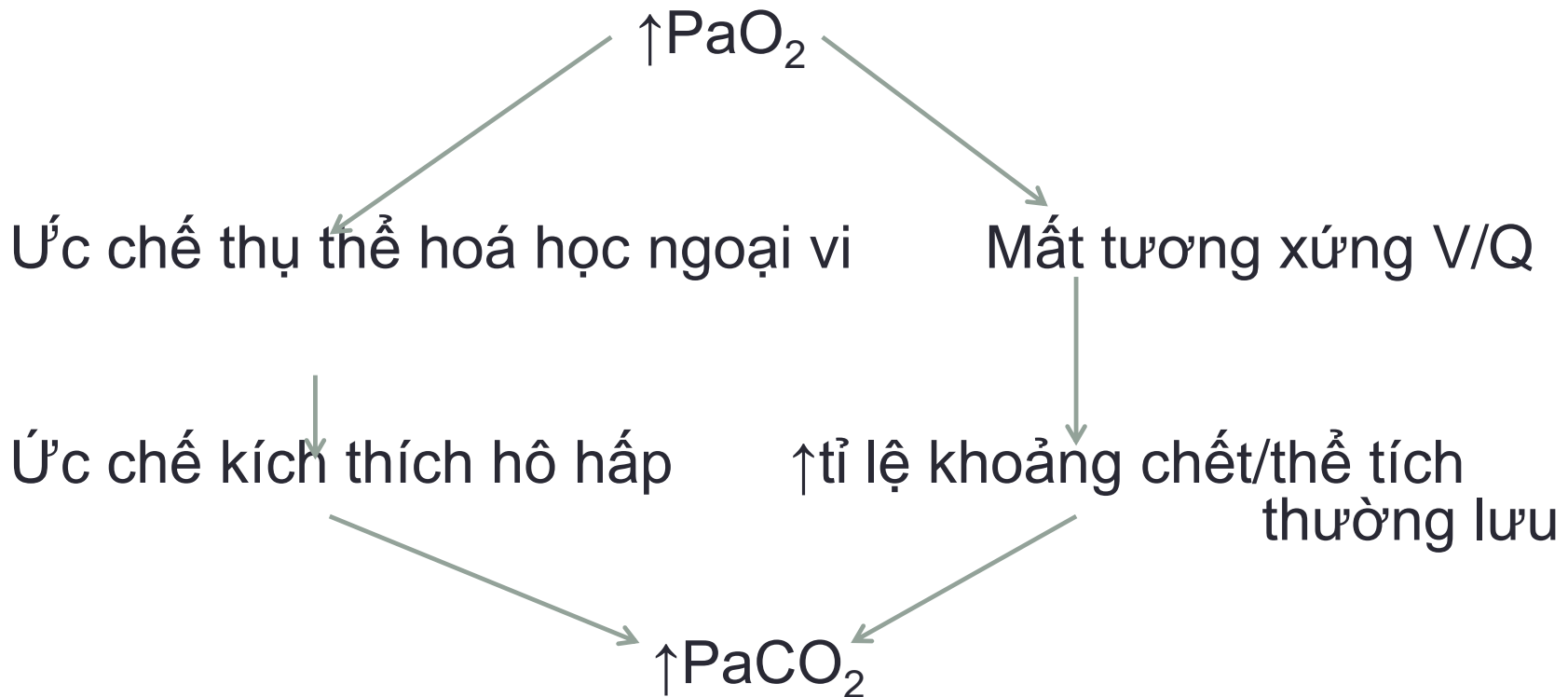
Mục tiêu là phải dùng FiO₂ thấp nhất cho phép cung cấp đủ oxygen cho mô

Chỉ định của điều trị oxygen 70% - 100%

1. Cấp cứu hồi sinh
2. Giai đoạn mất ổn định tim phổi cấp tính
3. Chuyên chở BN

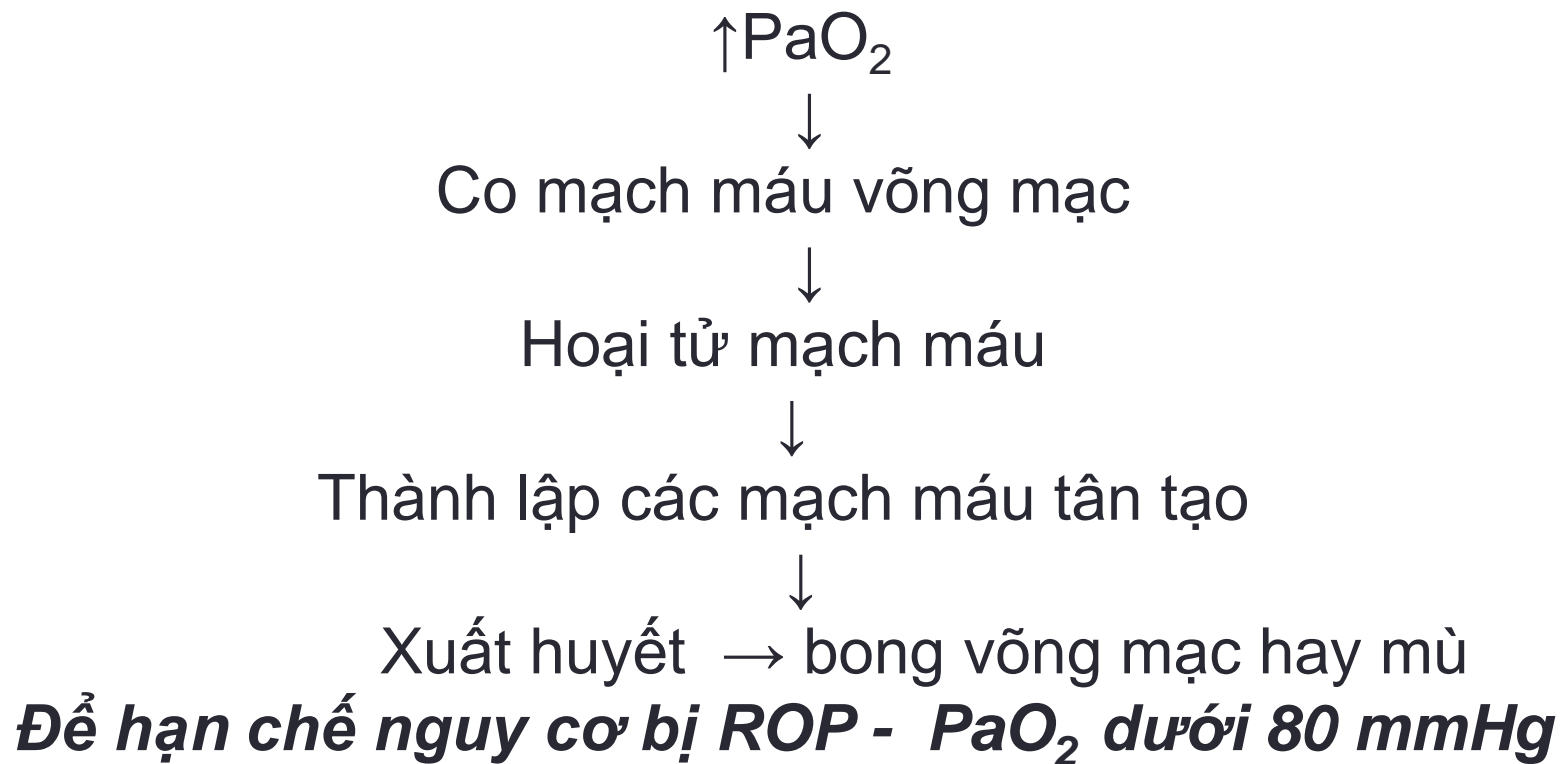
2. Ức chế hô hấp

- Gặp ở BN bị COPD với ứ CO₂ mạn tính
- Cơ chế

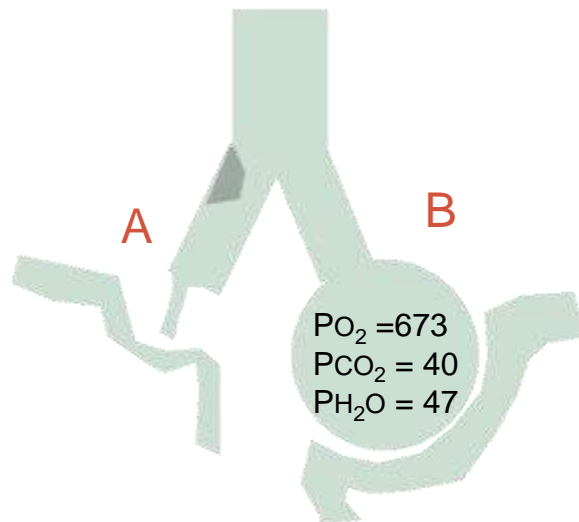
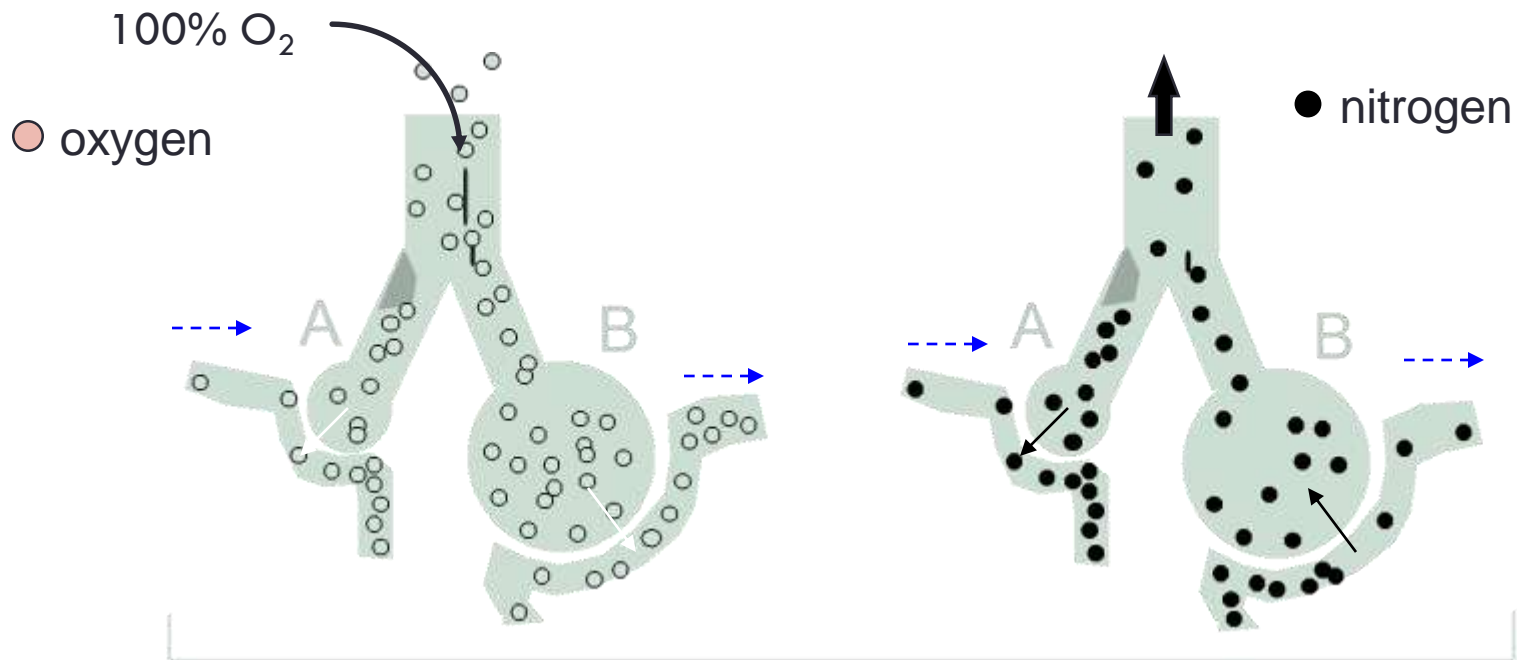

3. Bệnh lý võng mạc trẻ thiếu tháng (ROP)

- Trẻ thiếu tháng hay nhẹ cân được cho thở oxygen
- Cơ chế

4. Xẹp phổi do hấp thu

A – THÔNG KHÍ KÉM

B – THÔNG KHÍ BÌNH THƯỜNG

Xẹp phổi hấp thu do mất nitrogen

Xẹp phổi hấp thu do “mất nitrogen” là do các *phế nang kém thông khí bị xẹp* (các PN này lệ thuộc vào Nitrogen để giữ phế nang không xẹp)

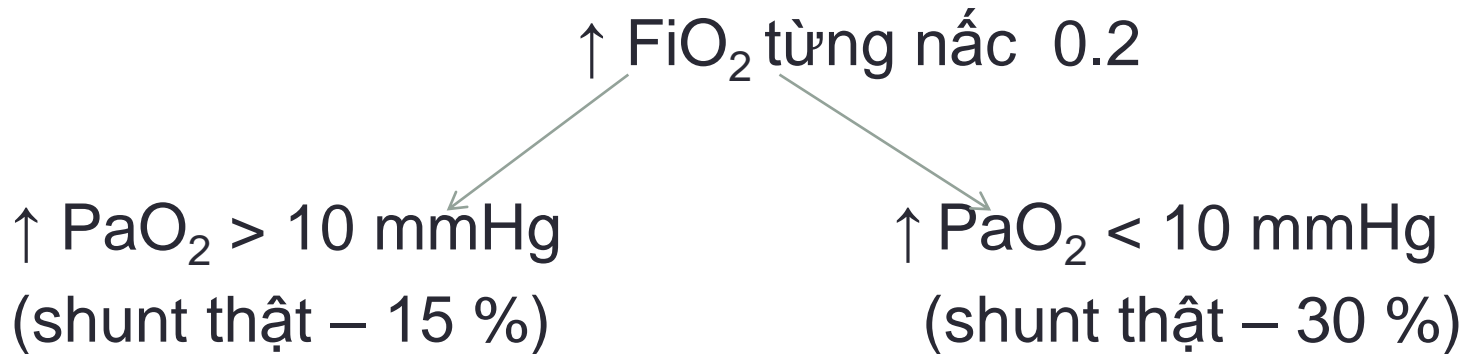

Tăng shunt sinh lý

5. Nguy cơ cháy

- FiO_2 cao làm tăng nguy cơ cháy
- Phòng ngừa
  - Phải dùng FiO_2 thấp nhất có hiệu quả
  - Dùng hệ thống hút khí thải
  - Tránh dùng dụng cụ cũ như điều áp khí bằng nhôm
  - Kế hoạch phòng cháy phải được tuân thủ khi dùng điều trị oxy cao áp

Khái niệm thử oxygen (Oxygen challenge concept)

↑ PaO₂ < 10 mmHg khi tăng FiO₂ lên 0.2 : thiếu oxy máu động mạch kháng trị (***refractory hypoxemia***)

Ứng dụng của phép thử oxygen

- Để xác định thiếu oxy máu kháng trị (vì không đáp ứng với tăng FiO_2)
- Thiếu oxy máu ĐM kháng trị tùy thuộc vào tăng cung lượng tim để duy trì FiO_2 chấp nhận được
- Tránh được tác động có hại tiềm năng của việc tăng FiO_2

TÓM TẮT

- ❑ **Hiệu quả điều trị của oxy liệu pháp giới hạn ở mức 25% - 50%**
  - Thiếu oxy máu động mạch do V/Q thấp được hồi phục với $< 50\%$
  - Độc tính phổi của oxygen là yếu tố nguy cơ tiềm năng với FiO_2 trên 50%
- ❑ **Thuốc dẫn phế quản, hút đàm, thuốc lợi tiểu giảm nhu cầu tăng FiO_2**

Oxygen là thuốc.

Nếu dùng đúng, có rất nhiều lợi ích

Nếu dùng sai hay lạm dụng, sẽ có thể có tác hại

References

- Medical gas therapy. Egan's Fundamentals of respiratory care. 9th ed.
- Oxygen delivery systems, inhalation therapy and respiratory therapy. Benumof's Airway management. 2nd ed.
- Shapiro BA. Hypoxemia and oxygen therapy. Clinical application of blood gases. 5TH ed.
- Oxygen and associated gases. Wiley 5th ed.
- Miller's Anaesthesia 7th ed.
- Paul L. Marino. The ICU Book. 3rd ed.

CÂU HỎI ?....